

roli farmakologové z Československa. Samostatná evropská společnost, European Association for Clinical Pharmacology and Therapeutics (EACPT), vznikla v roce 1994.

V Československu 60. let byl významným impulsem II. Světový farmakologický sjezd, který se konal v Praze roku 1963 a který organizovala Československá farmakologická společnost pod předsednictvím profesorky Heleny Raškové. V jeho rámci se konalo sympozium s názvem Klinická farmakologie. V téže roce vznikl Farmakologický ústav ČSAV profesorky Raškové, který měl své Oddělení klinické farmakologie, vedené doktorem Jiřím Elisem. Vznikl také Farmakologický poradní sbor při Ministerstvu zdravotnictví. V roce 1971 byl založen Institut klinické a experimentální medicíny, ve kterém bylo vytvořeno Centrum výzkumu klinické farmakologie pod vedením profesora Otto Schücka, které v roce 1975 převzal Dr. Zdeněk Modr. V roce 1971 také založil profesor Václav Čepelák Oddělení klinické farmakologie ve FN Plzeň (3).

Oficiální vznik klinické farmakologie jako samostatné lékařské specializace s existencí samostatných pracovišť byl umožněn koncepcí oboru vnitřního lékařství z roku 1976, ve které byla klinická farmakologie definována

jako jeden z nastavbových oborů. První pracoviště a později oddělení podle nové koncepce vzniklo v Krajské nemocnici v Ostravě pod vedením dr. Grundmanna. Postupně vznikala pracoviště nebo oddělení klinické farmakologie ve všech fakultních nebo krajských nemocnicích tehdejšího Československa. První koncepce oboru byla vydána Ministerstvem zdravotnictví České socialistické republiky v roce 1982. Vývoj po roce 1989 ovšem nebyl pro obor příznivý, řada pracovišť zanikla nebo byla podstatně zredukována (4).

V Československé farmakologické společnosti byla v roce 1984 vytvořena Sekce klinické farmakologie, která existuje dodnes v rámci České společnosti pro experimentální a klinickou farmakologii a toxikologii (ČSEKFT). Jejím prvním předsedou byl až do roku 1990 profesor Jiří Elis. Samostatná Česká společnost klinické farmakologie (ČSKF) vznikla v roce 2009, prvním předsedou byl zvolen docent Milan Grundmann, od roku 2018 je předsedkyní docentka Ivana Kacířová. Českým odborným periodikem v oboru je časopis Klinická farmakologie a farmacie, který existuje již 34 let, periodikem se skutečně celostátní působností se stal v roce 2002.

Definice

Úkol definovat pojem, který se vyskytuje v názvech řady medicínských pracovišť, odborných společností, lékařských časopisů i v kurikulech studia různých zdravotnických oborů, je snadný pouze zdánlivě. Velmi poučné jsou v tomto ohledu diskuse na konferencích EACPT o výuce klinické farmakologie na evropských lékařských fakultách, ze kterých je zcela zřejmé, že v každé evropské zemi mají odlišné představy o náplni tohoto oboru. Maximum úsilí definovat klinickou farmakologii vyvinul profesor Jeffrey K. Aronson ve svém článku *A Manifesto for Clinical Pharmacology from Principles to Practice* (5). Jeho rozbor různých typů definic zabírá 3 tiskové strany, aby nakonec odbočil k definici klinického farmakologa, která je alespoň v britských (a také českých a slovenských) podmínkách podstatně snazší. Při diskusích s odborníky na evropské úrovni však bohužel zjistíme, že v některých zemích ani termín klinický farmakolog nemusí znamenat totéž, co ve Velké Británii nebo u nás.

V zásadě se setkáváme s různými variantami dvou definic, z nichž jedna definuje klinickou farmakologii v širším slova smyslu jako vědecký obor, zatímco druhá spíše jako lékařskou specializaci.

Tab. 1. Ocenění, udělená EACPT za celoživotní dílo a za nejlepší vědecké práce v oboru

EACPT Lifetime Achievement Award				EACPT Best Scientific Paper Prize			
Rok	Laureát	Země	Vědecké zaměření	Autor	Země	Název práce	Časopis
2009	Folke Sjöqvist	Švédsko	TDM, farmakogenetika, racionální farmakoterapie, farmakovigilance	Ian Wilkinson	UK	Central pressure: variability and impact of cardiovascular risk factors: the Anglo-Cardiff Collaborative Trial II	Hypertension 2008; 51: 1476–1482
2011	Colin Dollery	UK	Hypertenze a bezpečnost farmakoterapie	Tabassome Simon	Francie	Genetic determinants of response to clopidogrel and cardiovascular events	New England Journal of Medicine 2009; 360(4): 363–75
2013	Michael Rawlins Carlo Patrono	UK Itálie	Evidence-based medicína a farmakoekonomika Farmakologie antiagregační léčby	David Devos	Francie	Methylphenidate for gait hypokinesia and freezing in patients with Parkinson's disease undergoing subthalamic stimulation	Lancet Neurology 2012; 11(7): 589–596
2015	Michel Eichelbaum	Německo	Farmakogenetika enzymů a transportních proteinů	Nicholas Bateman	UK	Reduction of adverse effects from intravenous acetylcysteine treatment for paracetamol poisoning	Lancet. 2014; 22; 383(9918): 697–704
2017	Pertti J. Neuvonen	Finsko	Individuální variabilita odpovědi na léky	David Webb	UK	Spironolactone versus placebo, bisoprolol, and doxazosin to determine the optimal treatment for drug-resistant hypertension (PATHWAY-2)	Lancet. 2015; 21; 386(10008): 2059–2068
2019	Urs Meyer	Švýcarsko	Farmakogenetika a personalizovaná farmakoterapie	David Brinkman	Nizozemí	Key Learning Outcomes for Clinical Pharmacology and Therapeutics Education in Europe: A Modified Delphi Study	Clinical Pharmacology and Therapeutics 2018; 104(2): 317–325